

▼ احیای خاطرات

وضعیت فعلی پرونده هسته‌ای ایران در شورای حکام
آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، یادآور خاطرات دهه ۱۳۸۰
شمسی و زمانی است که پرونده هسته‌ای ایران به صورت
جدی در سطح بین‌المللی مورد مناقشه قرار گرفت.
پرونده‌های متعدد پادمانی ایران در شورای حکام و اتهام
عدم همکاری ایران با آژانس از سال ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۴ نهایتاً
باعث شد تا پرونده ایران از شورای حکام آژانس بین‌المللی
انرژی اتمی به شورای امنیت سازمان ملل متحد برود و
منجر به صدور ۶ قطعنامه تحریمی علیه ایران تحت فصل
۷۳ منشور ملل متحد شد. در آن دوران، روسیه و چین،
همدما با قدرت‌های غربی با برنامه هسته‌ای ایران مخالفت
می‌کردند و خواهان توقف غنی‌سازی در خاک ایران بودند.
با این حال شرایط فعلی نسبت به گذشته تغییر کرده است و
روسیه و چین مانند گذشته با قدرت‌های غربی در خصوص
پرونده هسته‌ای ایران همکاری نمی‌کنند، بنابراین هر چند
در چارچوب ادعای فعال‌سازی مکانیسم ماشه توسط سه
کشور اروپایی و اطلاعات منتشرشده در وبسایت رسمی
سازمان ملل متحد، در حال حاضر رسیدگی به برنامه
هسته‌ای ایران در دستور کار شورای امنیت سازمان ملل
متحد قرار دارد، اما به دلیل مخالفت روسیه و چین ممکن
است اقدام‌های مضاعف در شورای امنیت با وتوی این
دو قدرت شرقی مواج‌ه شود اما در شورای حکام آژانس،
هیچ‌یک از قدرت‌های جهانی قدرت وکی مواصبات را
ندارند و به همین دلیل با توجه به ترکیب ۳۵ عضو شورای
حکام، قدرت‌های غربی قدرت مانور بیشتری برای تحت
فشار قرار دادن ایران دارند.

آنچه روشن است این است که در پی صدور قطعنامه هفته گذشته شورای حکام، وضعیت پرونده هسته‌ای ایران در آژانس بین‌المللی انرژی اتمی پیچیده‌تر از گذشته خواهد شد. به‌ویژه اینکه مقام‌های جمهوری اسلامی ایران اصرار دارند که فعلاً امکان همکاری بیشتر با آژانس، از جمله دادن دسترسی‌های نظارت و بازرسی به تاسیسات آسیب‌دیده و ذخایر اورانیوم غنی‌شده وجود ندارد. با استمرار وضعیت فعلی انتظار می‌رود که در جلسه بعدی شورای حکام آژانس، قطعنامه‌ای بسیار تندتر علیه ایران صادر شود و برخلاف قطعنامه فعلی که بیش از ده کشور جهان به آن رای موافقت دادند، تعداد بسیار بیشتری از کشورهای به آن رای مثبت دهند. تهران در این شرایط در یک دوراهی قرار گرفته‌است یا بر خلاف میلش همکاری بیشتری در چارچوب تعهدات هسته‌ای را از سر بگیرد، یا به تشدید تنش‌ها بر سر پرونده هسته‌ای و صدور سندهای محکومیت بیشتر در شورای حکام آژانس تن دهد.

«غیرسازنده و سیاسی» خواند.

روسیه و چین همچنان حمایت خود را از ایران ادامه داده‌اند و ضمن رای منفی به پیش‌نویس قطعنامه پیشنهادی سه کشور اروپایی از تصویب این قطعنامه انتقاد کردند. میخائیل اولیانوف، نماینده دائم روسیه در سازمان‌های بین‌المللی در وین، با انتقاد از صدور این قطعنامه، خاطرنشان کرد که وضعیت پیرامون برنامه هسته‌ای ایران به «بن‌بست کامل» رسیده و مسئولیت آن برعهده سه کشور اروپایی، یعنی انگلیس، آلمان و فرانسه و به‌علاوه آمریکا است. او در گفت‌وگو با خبرگزاری ریائوستی تأکید کرد که پیامدهای تصویب قطعنامه ضدایرانی شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به‌زودی آشکار خواهد شد. سرگئی ریابکوف، معاون وزیر امور خارجه روسیه نیز در گفت‌وگوی این قطعنامه را «بی‌ارزش و مخرب» توصیف کرد. ماریا زاخاروا، سخنگوی وزارت خارجه روسیه نیز گفت: «ما این قطعنامه تحریدآمیز اردوگاه غربی را به عنوان یک ضربه جدی به اعتماد بین‌المللی به نظام پادمان‌های آژانس و معاهده جهانی عدم اشاعه تسلیحات هسته‌ای در نظر می‌گیریم. هیچ مبنایی برای آنکه شورای حکام آژانس دست به اقدام اضطراری در ارتباط با فعالیت‌های راستی‌آزمایی در ایران بزند وجود نداشت.»

▼ عواقب صدور قطعنامه در شورای حکام

هر چند ایران قطعنامه شورای حکام را «خلاف رویه‌های ناظر بر کار آژانس» توصیف کرده است، اما صدور این قطعنامه، به‌ویژه در شرایطی که هم همکاری‌های ایران و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تعلیق شده است و هم کلیه مذاکرات میان ایران و غرب در خصوص پرونده متوقف شده است، باعث تیره‌تر شدن دورنمای حل و فصل پرونده هسته‌ای ایران در آژانس می‌شود. با توجه به تعلیق همکاری‌های ایران و آژانس انتظار می‌رود که در نشست بعدی شورای حکام، مدیرکل گزارشی تند علیه ایران صادر کند و ایران را به بی‌توجهی به تعهداتش در توافق‌های پادمانی متهم کند؛ گزارشی که منبای قطعنامه بعدی شورای حکام آژانس علیه ایران خواهد شد.

این در حالی است که مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی همچنان بر دسترسی آژانس به تأسیسات آسیب‌دیده ایران در جنگ ۱۲ روزه و همچنین راستی‌آزمایی میزان ذخایر اورانیوم غنی‌شده ایران، بویژه اورانیوم غنی‌شده سطح بالا (۶۰ درصد) اصرار می‌کند. رافائل گروس، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی روز سه‌شنبه در مانیل گفت: «ما خواهان آن هستیم که به‌طور کامل با ایران تعامل مجدد داشته باشیم تا بتوانیم فعالیت‌های بازرسی از سایت‌ها و تأسیسات هسته‌ای آن را از سر بگیریم.» شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، نهاد سیاست‌گذار در این سازمان بین‌المللی محسوب می‌شود و محتوای مصوبات آن برای مدیرکل و دبیرخانه آژانس الزام‌آور است. به همین دلیل صرف تصویب

تصمیم‌های جدی و اساسی برای خروج از این شرایط بگیرند.

امروز ما شاهد تکرار تاریخ هشتیم، دقیقاً همان ادعاها و روش‌هایی که در اواسط دهه ۱۳۸۰ دنبال می‌شد، بار دیگر در پیش گرفته‌شده است تا وضعیت متفاوت از واقعیت نمایش داده شود. تبعات این رویکرد را فقط مردم ایران خواهند داد، همان‌گونه که در سال‌های دهه ۱۳۸۰ عده‌ای حاضر نبودند بپذیرند پرورنده ایران تحت فصل هفتم منشور ملل متحد قرار گرفته است و حاضر نبودند تصمیم‌های جدی بگیرند که شرایط را تغییر دهند، الان هم واقعیت‌های موجود در مورد پرورنده هسته‌ای ایران، متفاوت از آنچه هست وانمود می‌شود.

توضیح می‌دهید این واقعیتی که پنهان می‌شود یا اینکه متفاوت نمایانده می‌شود، چیست؟

مهم‌ترین اثر این قطعنامه که هفته پیش در شورای حکام آژانس تصویب شد این بود که یک برگ جدیدی در پرونده‌سازی علیه ایران اضافه شد. کشورهای غربی علیه ایران دست به مستندسازی می‌کنند، تا پیش از این ما می‌گفتیم که فشار بر تهران، صرفاً اراده سه کشور اروپایی است، اما زمانی که این سه کشور رای شورای حکام را می‌گیرند، یعنی برای اراده خود مستند حقوقی ایجاد کرده‌اند. الان شاید قدرت‌های غربی به دلیل نگرانی از وتوی چین و روسیه نتوانند قطعنامه‌ای را علیه ایران در شورای امنیت سازمان ملل متحد تصویب کنند، اما به جای آن در شورای حکام آژانس با رای اکثریت علیه ایران استناد حقوقی

غریب‌آبادی، معاون حقوقی و بین‌الملل وزیر امور خارجه در جمع خبرنگاران گفته‌بود: «امیدواریم آنها عقلاانیت به خرج بدهند و قطعنامه را مطرح نکنند ولی اگر قطعنامه در جلسه شورای حکام ارائه و تصویب شود شرایط ما، شرایط متفاوت‌تری خواهد بود و ما در رویکرد خود بازنگری اساسی می‌کنیم و ایران باید بررسی مجددی در سیاست‌هایش در تعامل با آژانس و مسائل مرتبط با معاهده عدم اشاعه انجام دهد.» اما واکنش ایران پس از صدور قطعنامه صرفاً اعلام یک موضع تکراری بود. ایران که بعد از اقدام دولت‌های اروپایی به فعال‌سازی مکانیسم ماشه در شورای امنیت سازمان ملل متحد اعلام کرده‌بود توافق قاهره، میان وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران و مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی برای از سرگیری بازرسی و نظارت آژانس، ختمه یافته‌است، بعد از تصویب قطعنامه شورای حکام آژانس، تهران بار دیگر همین موضوع را اعلام کرد.

سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، در پیامی در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «همان طور که دیپلماسی در ماه خرداد توسط اسرائیل و آمریکا مورد تهاجم قرار گرفت، توافق قاهره نیز توسط آمریکا و سه کشور اروپایی کشته شد. روند ناپسند و شرم آوری که ما را به این نقطه رساند، از این قرار است: هنگامی که ما در آستانه دور ششم مذاکرات هسته‌ای با آمریکا بودیم، ناگهان رژیم اسرائیل و سپس آمریکا به ایران حمله کردند. زمانی که پس از آن، ایران با میانجی‌گری مصر و با وجود بمباران تأسیسات هسته‌ای، در قاهره با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی توافقنامه‌ای برای ازسرگیری بازرسی‌ها امضا کرد، سه کشور اروپایی تحت فشار آمریکا به دنبال اعمال تحریم‌های شورای امنیت علیه مردم ما رفتند. وقتی ایران شروع به فراهم کردن دسترسی برای بازرسان آژانس به تأسیسات هسته‌ای خود کرد، و این روند را از سایت‌هایی آغاز کرد که در حملات خرداد و تیر بمباران نشده بودند، آمریکا و سه کشور اروپایی دست به بی‌کمی کردند تا ایران را در شورای حکام آژانس مورد محکومیت قرار دهند. اکنون برای همگان واضح است: این ایران نیست که به دنبال ساختن یک بحران تازه است. حسن‌نیت ما را درک نمی‌کنند. سه کشور اروپایی و آمریکا به دنبال تنش‌زایی هستند، و آنها به خوبی می‌دانند که خاتمه رسمی توافقی قاهره نتیجه مستقیم تحریرات خودشان است.»

سخنگوی وزارت امور خارجه نیز در واکنش به این قطعنامه گفت: «این قطعنامه خلاف رویه‌های ناظر بر کار آژانس است، بیش از آنکه کمک کننده باشد صرفاً باعث پیچیدگی می‌شود و دخالت در کار آژانس است. هیچ حُسن‌نیتی در طراحی قطعنامه وجود نداشته و محتوای آن لکه ننگی بر پیشانی بانیان است، زیرا نفعتهای آن رویه‌های آژانس است بلکه حتی کوچکترین اشاره به اصل و ریشه این مشکل نکرده است.» رضا نجفی، نماینده دائم ایران در سازمان‌های بین‌المللی در وین نیز این قطعنامه را

بله! متأسفانه ما هنوز شاهد برخورد‌های این چنینی هستیم. ۱۵

بهمین ۱۳۸۴ شورای حکام در نهمین قطعنامه‌ای که شورای حکام علیه ایران صادر کرد، پرونده ایران را به شورای امنیت ارسال کرد. در حالی که فرآیند ارسال پرونده ایران به شورای امنیت در بهمن‌ماه سال ۱۳۸۲ آغاز شد، در تهران ادعاهای عجیبی مطرح می‌شد که شورای حکام حق چنین کاری نداشت و چون قطعنامه با اجماع تصویب نشده اعتبار ندارد و امثال این استدلال‌ها، فضایی در برخی رسانه‌ها در تهران حاکم شده بود که اساساً راجع پرونده ایران به شورای امنیت توسط شورای حکام آژانس انکار می‌شد. دو ماه بعد در فروردین ۱۳۸۵ رئیس دوره‌ای شورای امنیت بیانییه‌ای صادر کرد که ششورای امنیت در حال بررسی پرونده ایران است و ۲۹ صیر بیانییه رسمی شورای امنیت مبنی بر قرار گرفتن پرونده ایران در دستور کار ششورا صادر شد و ۹ مرداد ۱۳۸۵ هفت قطعنامه ۱۶۹۶ علیه ایران صادر شد. این فرآیند نشان می‌داد که تمام استدلال‌هایی که در تهران در مورد فقدان مبنای حقوقی و فقدان اجماع در تصویب قطعنامه شورای حکام مطرح می‌شد، بی‌دلیل بود. بعدها هم ما شاهد استدلال‌های عجیب و غریبی بودیم که بعضی از آنها تا همین امروز هم ادامه پیدا کرده‌است. برای مثال در متن قطعنامه به صراحت آمده‌است که این قطعنامه ذیل فصل هفتم منشور ملل متحد و در چارچوب ماده ۴۰ تصویب شده‌است، با این حال عده‌ای منکر این می‌شدند که پرونده ایران در چارچوب فصل هفت منشور بررسی می‌شود. وبسایت سازمان ملل یک صفحه اختصاصی برای معرفی قطعنامه‌هایی که ذیل فصل هفتم منشور صادر شده‌اند دارد و در این صفحه در وبسایت رسمی سازمان ملل متحد ۶ قطعنامه صادرشده علیه ایران ذکر شده‌اند. متأسفانه این استدلال‌های

مخدوش و بی‌پایه از همان دوران در داخل کشور مطرح می‌شد و همچنان نیز چنین استدلال‌ها و فرافکنی‌هایی در داخل کشور وجود دارد و عده‌ای نمی‌خواهند وضعیت را به شکلی که هست بپذیرند و بر مبنای واقعیت

رافائل گروسی،
مدیرکل آژانس
بین‌المللی انرژی
اتمی روز سه‌شنبه
در مانیل گفت: «ما
خواهان آن هستیم
که به‌طور کامل با
ایران تعامل مجدد
داشته باشیم تا
توانیم فعالیت‌های
بازرسی از سایت‌ها
و تأسیسات هسته‌ای
آن را از سر بگیریم

دیپلمات‌ها

ياسخگويي تجهيز کنندگان صدام

سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، در سی‌امین نشست دولت‌های عضو کنوانسیون منع سلاح‌های شیمیایی گفت: «کسانی که مواد و فناوری‌های لازم را برای توسعه برنامه تسلیحات شیمیایی رژیم سابق عراق در اختیار آن رژیم قرار دادند، باید پاسخگو باشند. ما از این کشورها ز جمله آلمان می‌خواهیم که به مطالبه ما برای انجام تحقیقات مستقل و شفاف درباره شرکت‌ها و اتباع خود که در تهیه، توسعه و استفاده از برنامه سلاح‌های شیمیایی رژیم سابق عراق مشارکت داشته‌اند، پاسخ دهند.» عراقچی گفت: «اقدامات قهری یک‌جانبه و غیرقانونی، از جمله تحریم‌ها، نقض آشکار حقوق بین‌الملل محسوب می‌شود. با وجود گذشت ۲۸ سال از لازم‌الاجراء شدن کنوانسیون و تهدیدات‌های عریضی برای تسهیل انتقال مواد و تجهیزات شیمیایی برای مقاصد صلح‌آمیز، محدودیت‌های غیرقانونی ناشی از تحریم‌های یک‌جانبه آمریکا و اجرای آنها توسط کشورهای اروپایی همچنان ادامه دارد. اسفبارتر آنکه بین تحریم‌ها حتی دسترسی عادی قربانیان سلاح‌های شیمیایی در ایران به داروها و تجهیزات پزشکی ضروری مختل کرده است.» عراقچی همچنین گفت: «رژیم اسرائیل به هیچ‌یک از معاهدات خلع سلاحی، از جمله کنوانسیون سلاح‌های شیمیایی، نپیوسته و همچنان بزرگ‌ترین مانع در مسیر ایجاد منطقه عاری از سلاح‌های کشتار جمعی در خاورمیانه است.» وزیر خارجه ایران تاکید کرد: «سلاح‌های کشتار جمعی همواره خطرناک و غیرانسانی‌اند اما زمانی که در اختیار جنایتکارانی قرار گیرد که طی دو سال گذشته واقعات تمام به کشتار و نسل‌کشی پرداخته‌اند، این سلاح‌ها به تهدیدی وجودی برای تمدن بشری و سیاره ما تبدیل می‌شوند. رژیم اسرائیل باید وارد شود به این کنوانسیون بپیوندد و تحت بازرس‌های کاملاً قرار گیرد؛ امری که باید در اولویت سازمان قرار گیرد.»

ضرورت اقدام جمعی کشورهای مسلمان

بیر شورای عالی امنیت ملی ایران خواستار رفع موانع موجود و تسهیل مسیر تعاملات اقتصادی با پاکستان شد و هدف گذاری افزایش مبادلات تا سقف ۱۰ میلیارد دلار را دست یافتنی دانست. علی لاریجانی، بیر شورای عالی امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، از گذشته در اسلام آباد با محمد اسحاق دار، معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه پاکستان دیدار و گفت و گو کرد. در این دیدار، آخرین تحولات مهم منطقه ای و ضرورت اقدام جمعی کشورهای اسلامی برای مواجهه با چالش های مشترک بررسی شد. دو طرف بر این باور بودند که جهان اسلام نیازمند طراحی اقدامات عملی، هماهنگی گسترده و همکاری های منسجم برای مدیریت بحران های منطقه است؛ خصوصاً رفع تهدید رژیم صهیونیستی علیه کشورهای اسلامی. لاریجانی با اشاره به پیوندهای دیرینه دو کشور، ارتقای سطح روابط ایران و پاکستان به سطح روابط راهبردی را یک ضرورت خواند و اظهار داشت: «ظرفیت های اقتصادی دو کشور می تواند در سطحی بسیار فراتر از وضعیت کنونی عمل کنند». لاریجانی با مداد سه شنبه در بدو ورود به اسلام آباد در جمع خبرنگاران گفت: «پاکستان یک کشور مهم در منطقه است و از نظر تأثیر گذاری در شرایط امنیتی منطقه جایگاه ممتازی دارد. همسایه شرقی ایران از نظر فرهنگی نیز نقش آفرین است و روابط دو کشور از دیرباز روابط عمیق و تاریخی بوده است.» لاریجانی در این سفر همچنین با اباز صادق، رئیس مجلس ملی پاکستان نیز دیدار و گفت و گو کرد. لاریجانی روز دوشنبه با انتشار بیامی در شبکه اجتماعی ایکس ضمن اعلام سفرش به پاکستان به عنوان کشور دوست و برادر در منطقه گفت ایرانیان فراموش نمی کنند که در جنگ ۱۲ روزه رژیم صهیونیستی و آمریکا علیه ایران، ملت پاکستان در کنار ملت ایران ایستادند. بیر شورای عالی امنیت ملی کشورمان ادامه داد: «ایران و پاکستان دو کشور مهم و تأثیرگذار در امنیت پایدار در منطقه هستند و ما همواره به روابط برادرانه کشورهای منطقه توجه داریم.»